

FÒRUM DE L'AIGUA A LES ILLES BALEARS 2001

Introducció

***Desenvolupament dels tallers del Fòrum de l'Aigua a les Balears.
Taller de Menorca***

***Aspectes relatius a la difusió del Fòrum de l'Aigua a les Balears
2001***

Apartats

***Apartat 1. Representació dels panells elaborats al taller de
Menorca***

Apartat 2. Persones assistents al taller de Menorca

Apartat 3. Fotografies del taller de Menorca

***Apartat 4. Carta dels participants de Menorca a la Il·lma.
Presidenta del Consell Insular de Menorca***

Introducció

El plantejament i la implantació d'aquest Fòrum suposen per si mateixos l'adaptació de la política hídrica balear a la Directiva 2000/60/CE del Parlament Europeu i del Consell del 23 d'octubre de 2000 (D.O.C.E. del 22 de desembre de 2000), més coneguda com Directiva Marc de l'Aigua, DMA o per les sigles anglosaxones WFD per la qual s'estableix un marc comunitari d'actuació en l'àmbit de la política d'aigües. La DMA s'haurà de transposar a la legislació espanyola abans del 31 de desembre de 2003. D'aquesta manera, el Fòrum de l'Aigua de les Illes Balears pretén ser la plataforma que faci possible la participació de la societat balear en la gestió dels recursos hídrics que propugna la DMA.

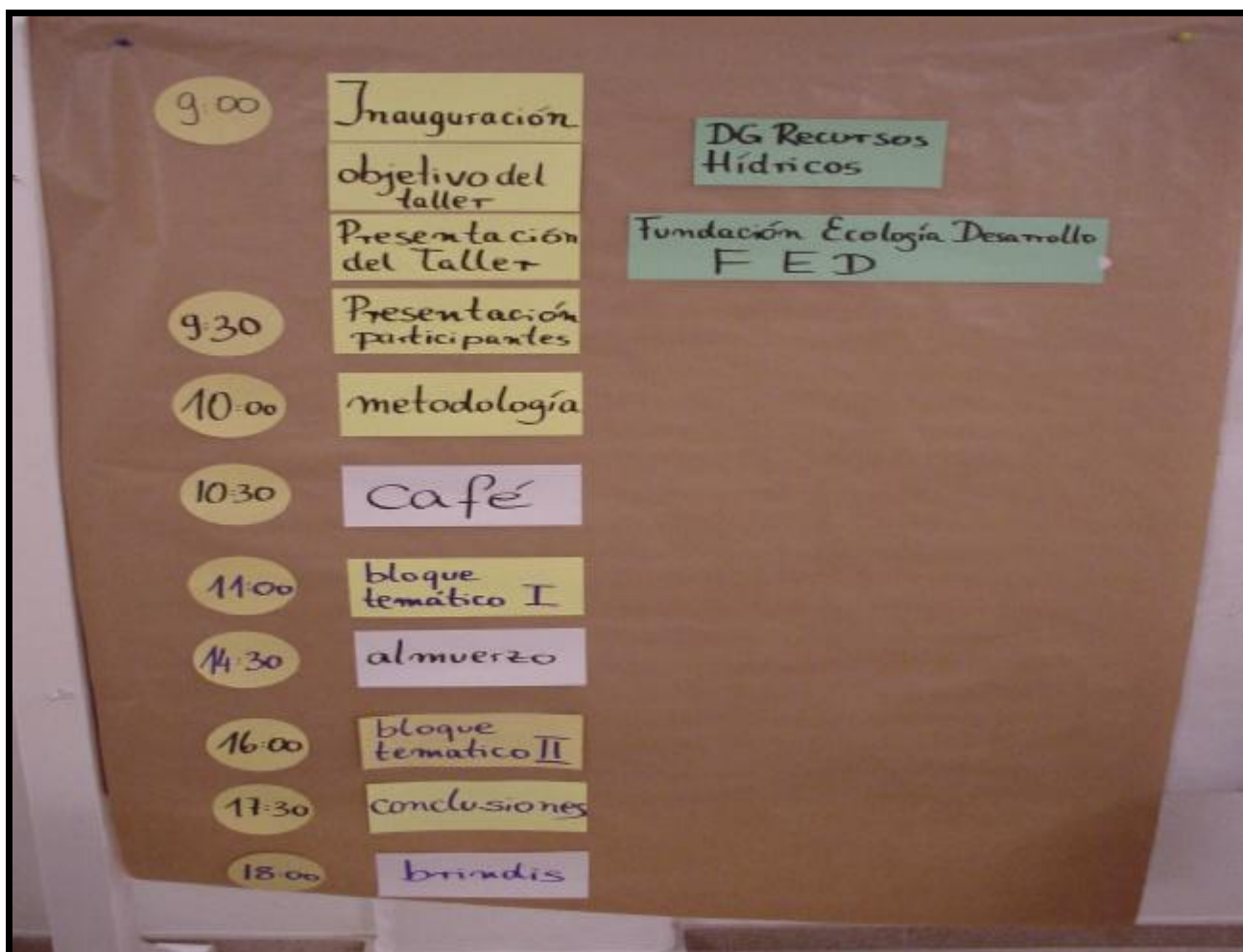
Aquesta Directiva, al seu apartat 14 del preàmbul, on exposa: "L'èxit de la present Directiva depèn de l'estreta col·laboració i de l'actuació coherent de la Comunitat, dels Estats membres i de les autoritats locals, a més de la informació, les consultes i la participació del públic, inclosos els usuaris", també dedica el seu article 14 al tema transversal de la participació pública. El calendari d'actuacions de la DMA té previst que el procés participatiu finalitzi l'any 2007, la qual cosa no significa que no pugui tenir lloc posteriorment, fins el 2015, data que l'ambiciosa DMA fixa com a data límit de consecució del bon estat sanitari de les aigües de la Unió Europea.

És evident que "per bé que l'aigua respecta les fronteres físiques i hidrològiques, no respecta fronteres polítiques ni administratives" (Estratègia de bona pràctica en la gestió integrada de conques hidrogràfiques, WWF 2000). Pel seu caràcter insular, les Illes Balears gaudeixen d'un avantatge de partida: les seves conques sí que respecten les fronteres administratives i aquest fet les converteix en un camp òptim d'implantació de la DMA ja que en altres zones, la gran part dels esforços han d'anar encaminats cap a la coordinació entre les diverses macroregions polítiques implicades, en canvi a l'arxipèlag, aquests esforços es poden centrar en la implantació a nivell de conca de la DMA.

El Fòrum de l'Aigua de les Illes Balears es planteja des d'un principi com una sèrie de tallers participatius que es duran a terme al llarg de dos anys i que culminaran amb la firma d'una Declaració dels 100 de l'aigua consensuada per part de tots els participants al Fòrum. Des d'aquí volem agrair a la Conselleria de Medi Ambient del Govern de les Illes Balears que hagi impulsat una iniciativa innovadora dins de la cultura administrativa del nostre país, per facilitar i organitzar l'expressió de la pluralitat de veus presents al conflicte de l'aigua i, per descomptat, hem de donar les gràcies a totes les persones que, amb la seva participació, fan que aquest projecte sigui possible.

Desenvolupament del taller del Fòrum de l'Aigua a les Balears. Taller de Menorca

Taller de Menorca. Can Salort, Alaior. Divendres 23 de novembre de 2001

"Panell amb l'agenda del taller"

L'agenda de la jornada (adjunta als panells resultants del taller, apartat 1) s'acompleix sense perdre punt. Al matí assisteixen al taller 25 persones (vegeu llista d'assistents, apartat 2), les seves cartolines de presentació també apareixen a l'apartat 1.

>> Alfonso Gracia, a la seva presentació, mostra el seu escepticisme cap en aquest tipus d'iniciatives de participació, les titlla d'infantils i inútils. Arran dels seus comentaris es produeix un debat inicial en el qual prenen part diverses persones (el Sr. Capó - també un poc escèptic - , Llorenç Carretero, Joan Rita, etc.) es recalca que el tema ja ha estat debatut i comentat en "reunions" anteriors i que caldria tenir-les en compte, sobretot la jornada organitzada pel Consell Insular de Menorca [en col·laboració amb Menorca Reserva de Biosfera] de la qual resultaren 15 conclusions escrites.

Així doncs, com que els problemes relatius als recursos hídrics a Menorca s'han discutit no fa gaire en una Jornada patrocinada pel Consell Insular de Menorca i Menorca Reserva de la Biosfera, el proppassat 5 de setembre de 2001, el grup decideix que la primera pregunta que es formuli - a diferència del taller de les Pitiüses- faci referència a solucions i no a problemes, els qual ja varen discutir-se de manera detallada i incorporats a les *Conclusions de la Jornada sobre recursos hídrics duita a terme al Consell Insular de Menorca dia 5 de setembre de 2001*. Per últim, es decideix de fotocopiar aquestes conclusions i repartir-les, alhora que Natàlia Llorente i Joan Rita les llegeixen parcialment:

Conclusions de la Jornada sobre recursos hídrics tinguda al Consell Insular de Menorca dia 5 de setembre de 2001

Reunits al saló d'actes del Consell Insular Menorca els assistents a la Jornada sobre recursos hídrics de Menorca han arribat a les següents conclusions, que volen posar en coneixement de la societat de l'illa:

1. L'aigua dolça és un recurs renovable que pot perdurar indefinidament si se'n fa un ús sostenible. L'illa es proveeix

d'aigües emmagatzemades als aqüífers subterrànis, especialment el que comprèn tota la plataforma de migjorn i altres de menors dimensions. Aquests aqüífers s'alimenten bàsicament de l'aigua de pluja, tot i que també hi ha petites aportacions provinents del retorn d'una part d'aigües prèviament utilitzades (per exemple aigües de reguiu).

2. Els aqüífers tenen dos tipus de sortides de l'aigua emmagatzemada: extraccions per a proveïments i recs; i un flux d'aigua cap al mar que és de vital importància per mantenir la pressió que impossibilita l'entrada de l'aigua marina dins l'aqüífer. Unes extraccions que puguin minvar significativament aquesta sortida cap a la mar poden suposar la salinització de l'aqüífer.

3. A grans trets, les xifres del balanç hidrològic de l'illa són les següents. Hi ha una estimació d'uns 70 hectòmetres cúbics (hm^3) de recurs renovable; d'aquests, uns 30 a 35 hm^3 surten cap a la mar i frenen la intrusió salina, i dels 35 hm^3 restants, només uns 25 poden ser tècnicament utilitzats per al consum. Actualment es fa extraccions d'uns 10,5 hm^3 per a usos agrícoles, i d'uns 11,2 a 11,4 hm^3 per a proveïment de la població resident (60-65%) i turística (35-40%). Per tant, el consum total és una mica inferior als 22 hm^3 ; de manera que hi ha un excedent d'uns 3 hm^3 per arribar a l'explotació total del recurs disponible. Aquest excedent es podria incrementar fins a 8 hm^3 amb una política de reutilització d'aigües depurades, d'estalvi en el consum i de millores de la xarxa.

4. Tot i que la mitjana del balanç hidrològic sigui lleugerament excedentària, es poden donar situacions locals de sobreexplotació, donat que els aqüífers no són completament uniformes. També cal tenir en compte que el clima mediterrani és extremadament variable d'un any a l'altre i que els valors mitjans només són un punt de referència. En la realitat, hem de pensar que hi ha anys que sobreexplotam els aqüífers i altres en què els excedent són més grans.

5. Malgrat aquestes xifres moderadament optimistes, els darrers trenta anys la quantitat de pluja ha disminuït un 15% respecte del trenta anys anteriors. Aquesta reducció és coherent amb els models globals de canvi climàtic, però s'estima que en el futur la reducció de les precipitacions no sigui tan pronunciada.

6. Les tendències observades en el consum ens mostren una reducció del consum agrícola compensada per un increment del consum urbà i turístic. Aquest increment s'ha accelerat els darrers anys; de manera que, si es manté el ritme de creixement del període 1997-1999, és clar que no serà possible un ús sostenible del recurs, agreujat per un escenari probable de reducció de les precipitacions i, per tant, de la quantitat de recurs disponible.

7. La situació general, doncs, és la d'un recurs que es troba gairebé als seus límits d'explotació, però on encara és possible una gestió integrada de l'aigua que permeti incrementar els excedents i mantenir l'explotació de forma perdurable. Aquest escenari es troba sota la amenaça d'un creixement de la demanda i una reducció de les pluges. Una política de sostenibilitat, per tant, ha d'estar associada a una contenció del creixement, a una millora en la gestió de la demanda actual i a una reutilització de les aigües depurades. Així, cal aplicar el principi de precaució a l'hora d'utilitzar aquest recurs renovable.

8. La qualitat de la informació disponible sobre el recurs hídric de Menorca és prou acceptable. Malgrat això, és recomanable millorar el coneixement del consum agrícola de l'aigua i la coordinació i transmissió de dades entre els ajuntaments i la Direcció General de Recursos Hídrics. Així mateix es considera interessant elaborar models matemàtics dels aqüífers que permetin fer projeccions d'escenaris futurs.

9. Tant important com la quantitat d'aigua que tenim és la qualitat d'aquesta aigua. Des del punt de vista microbiològic és absolutament necessària la cloració de l'aigua de consum, donada la vulnerabilitat de les xarxes de proveïment. D'altra banda, les aigües subterrànies tenen, en general, valors relativament elevats de nitrats, sals que s'originen per un excés d'adobs del cultius i per contaminació d'aigües residuals no tractades. Els valors de nitrats són més elevats als dos extrems de l'illa, on s'arriba als límits i, fins i tot, per damunt dels valor màxims que figuren en les normatives.

10. Els clorurs d'origen marí es troben a les aigües dels dos extrems de l'illa. Aquesta intrusió marina és molt important a prop de Ciutadella a causa d'una concentració de les explotacions en una petita zona, i també a la zona sud-est de l'illa. La salinització de les aigües de Ciutadella es podria millorar

substancialment amb una dispersió de les captacions, com ja es fa al municipi de Sant Lluís.

11. De cara al futur, és clar que s'han de reforçar els controls per tal d'evitar la contaminació de les aigües subterrànies, especialment per les aigües residuals no tractades i els adobs dels camps de conreu. Cal, també, iniciar la detecció dels compostos secundaris que es poden derivar de la cloració de les aigües de proveïment i que poden tenir una incidència negativa sobre la salut.

12. La depuració de les aigües residuals arriba a nivells acceptables quant al volum tractat i a la qualitat del tractament. Cal mantenir aquesta política i reforçar les tasques de manteniment de les depuradores construïdes, ja que la depuració real de les aigües residuals depèn del correcte funcionament de les depuradores. És important, a més, que les aigües pluvials no arribin a les depuradores barrejades amb les residuals, ja que en poden alterar el funcionament.

13. És important aprofundir de manera ferma en la reutilització de les aigües depurades atès que és un recurs aprofitable que pot ajudar a millorar els excedents dels aqüífers. És important, però, que aquesta reutilització substitueixi l'ús de les aigües subterrànies i no suposi afegir nous consums.

14. La millora de la informació que tenim sobre els recursos hídrics és vital per gestionar-los correctament, no només per prendre les decisions encertades, sinó també per fer-ho en el moment idoni. En aquest sentit, es valora molt positivament la iniciativa del Consell Insular Menorca de desenvolupar un projecte de seguiment de la quantitat i qualitat de les aigües a través d'una xarxa de sensors automàtics i d'un sistema de gestió informatitzada de les dades.

15. Estratègies de futur Si es mantenen els ritmes de creixement dels darrers anys, arribarem a una situació de sobreexplotació dels aqüífers i, per tant, no farem un ús sostenible dels recursos que tenim. Per tant, una part de l'estratègia de l'ús de l'aigua està lligada a una contenció del creixement.

Hem de fer un ús més eficient dels recursos que tenim, especialment en tots aquells consums que tenen un caràcter sumptuari o que signifiquin un consum poc eficient. Així mateix,

cal reduir les pèrdues de les xarxes i conscienciar els consumidors perquè utilitzin l'aigua de manera responsable.

La reutilització de les aigües depurades és una política fonamental per millorar el balanç hídric de l'illa. Hi ha tot un ventall d'usos possibles de les aigües depurades, però cal considerar també un ús per alimentar les zones humides que han perdut gran part de les aportacions d'aigües dolces.

És important estudiar si una política de tarifes sobre el consum i el sanejament pot ajudar a una gestió de la demanda d'aigua que permeti fer un consum més responsable del recurs disponible.

Finalment, cal millorar la coordinació entre la administració hidràulica i els ajuntaments, especialment en el registre dels consums i en la inspecció, el control i la vigilància dels pous.

Durant aquestes conversacions també es porta a col·lació la conveniència de plasmar les dades de l'aigua a Menorca en un quadre. Així doncs, començam fent un esquema a la pissarra i així qualsevol podrà expressar-hi les seves desavinences. En general, tothom accepta les dades tot i que hi ha alguns comentaris sobre la seva idoneïtat i credibilitat. Finalment, s'assumeix la imprecisió que tota dada comporta.

A les 11:00 es planteja la pregunta: **Quines són les propostes més prometedores per formular una política que solventi el problema de l'aigua a Menorca?**

>> Parlen Barón, Capó, Camps, Rita i Lora. Es sintetitzen totes les intervencions i s'arriba a la conclusió que el desenvolupament és la causa dels problemes, però que la seva discussió pertoca a un altre fòrum... en particular, es podria afirmar que la problemàtica de l'aigua és el resultat del creixement.

També interveuen:

>> Llorenç Carretero adverteix que *pel que fa a les polítiques de reutilització, cal no oblidar que en aquesta qüestió es juga amb doblers públics i privats. S'ha d'invertir en reutilització JA, i arribar fins on calgui.*

>>Guillermo de Olives comenta que al camp s'ha invertit molt per millorar els sistemes de regatge (en pivots, tracs, sistemes de regatge nocturn, etc.). Després d'alguns comentaris clou la seva intervenció dient que... *Manco hotels i més xaletets.*

>>Pere Sáez recorda que les depuradores no treballen soles, que les autoritats n'han de garantir una certa qualitat i que també és responsabilitat dels usuaris, de tots els usuaris.

>>Miquel Camps recorda el perill que suposa mesclar l'aigua urbana amb l'aigua industrial, tant a la pràctica com a les anàlisis sobre el tema, també fa referència a la contaminació a causa dels metalls pesants.

>>Pere Sáez explica que els metalls pesants es concentren als llots i que l'aigua se n'allibera amb la depuració.

>>David Sintes opina que el creixement és més ràpid que el ritme d'inversió i de construcció d'infraestructures, la qual cosa repercuteix en gran mesura en la reutilització i la depuració. Comenta que 3.500 m³ distribuïts diàriament suposen de 500 a 600 m³ diaris per depurar.

Després del primer bloc, Karl Vogel suggereix 4 grups de treball, els assistents hi donen el vist i plau i s'hi afegixen lliurement.

- Desenvolupament sostenible- urbanisme sostenible
- Reutilització
- Inversions
- Polítiques

>> Tòfol Capó no té cap inconvenient a estudiar cap on anam, però creu que no s'ha d'oblidar on som i recorda que avui per avui, hi ha dues zones a Menorca (Sant Lluís i el Port de Ciutadella) que en ocasions es queden sense aigua.

>>Manuel Lora enceta una petita discussió amb Capó per la seva ferma defensa de la llei de l'oferta en contraposició a la de la demanda.

>>Juan Juanico explica que, al seu parer, es tracta d'un problema de terminis. Ara per ara, això és el què hi ha. Creu que a curt termini el més eficaç seria implantar unes bones mesures d'estalvi.

>>Alfredo Barón comenta que els usuaris també s'hi han de comprometre.

>>David Carreras opina que possiblement falti informació i que caldria instal·lar col·lectors diferents als pobles per impedir que l'aigua de pluja es mescli amb les aigües grises.

>>Miquel Camps es demana: *On és l'agricultura als 4 grups proposats?*

Diverses intervencions suggereixen que l'agricultura es podria considerar com un tema transversal a tots aquests grups.

>>En aquesta qüestió, Alfredo Barón, entre altres coses comenta que hi ha 6.000 milions de pessetes que el Ministeri d'Agricultura ha destinat a la inversió en agricultura.

>>Alfons Méndez puntualitza que els 6.000 milions d'inversió que el Ministeri d'Agricultura ha destinat, són per a totes les Balears i no únicament per a Menorca. Hi ha dues experiències que funcionen bé, fins i tot una comunitat de "regants" que funciona molt bé, a Menorca. Creu que no s'haurien de discutir els problemes a curt termini, només aplicar les solucions. No seria millor plantejar-se avui, en aquest fòrum, el consens de la política a mitjà termini?, es demana.

>>Al grup es comenta que actualment encara hi ha projectes recents que no tenen en consideració la separació d'aigües i s'aproven i es duen a terme...Per què? – Perquè són econòmics, és clar. Pere Sáez puntualitza que la llei sí que contempla aquest tema (Plan Hidrológico, Decreto de Sequías), que llavors es faci complir o no, són figures d'un altre paner...

Grups de treball:

Desenvolupament Sostenible

- David Carreras
- Miquel Camps
- Manuel Lora
- Manuel Florit
- Miquel Sabater

Portaveu

Reutilització

- Carme Marqués Pelegrí
- Miquel Truyol
- Jaume Medina
- Toni Borrás
- Pere Sáez
- Esteve Barceló
- Tomeu Tudurí Sintés

Portaveu

Polítiques

- Juan Juanico
- Alfonso Gracia
- Irene Estaún
- Gregorio Ballesteros
- Alfons Méndez
- Bernat Moll

Portaveu

Inversions

- Alfredo Barón
- David Sintés
- Llorenç Carretero
- Tòfol Capó

Portaveu

Els resultats d'aquests grups de treball són els quadres que, sota els mateixos títols, s'adjunten a l'apartat 1.

En algunes intervencions es comenta la qüestió del preu i del valor de l'aigua, el cànon i els contribuents.

>>Alfredo Barón afegeix que les tarifes per blocs no són discutibles, *ja que no ens podem permetre res més*. Cal internacionalitzar el cànon.

>>Pel que fa als blocs d'habitatges, Miquel Camps opina que no són justs per a tothom (ja que discriminen les famílies nombroses, a tall d'exemple, no tenen en compte el nombre d'usuaris de cada habitatge tot i tenir comptadors individuals), així doncs proposa que al rebut de l'aigua es tengui en compte el padró municipal. *Es deu poder fer?*, demana.

>>Alfredo Barón li respon que *ja se n'han estudiades d'idees d'aquest tipus, que aquest encreuament de dades es va proposar a Palma i que per a que sigui funcional, s'haurien d'universalitzar els comptadors individuals, la qual cosa, a Palma, avui en dia encara no és viable*.

Respecte del cànon, es comenta que no hi haurà més remei que apujar-lo, encara que també s'hi ha de garantir tota una sèrie de serveis. Afegeix que la facturació per blocs afavoreix els que consumeixen poc i que creu que és just.

>>Alfredo Barón opina que és just si hi ha comptadors individuals, si no, no.

Al grup es comenta per què no tothom té comptador. Se'n dedueix que això és un problema a Palma. Deu ser que a l'empresa subministradora li surt més car llegir 10 comptadors que 100...per bé que amb els nous comptadors electrònics sigui una trava mínima.

>>Manuel Lora demana un exemple de mancomunització per unificar la gestió.

>>Irene Estaún respon que hi ha un exemple prou aclaridor: el consorci de reciclatge. I que funciona tot i no estar acabat. La gestió dels residus està, actualment, molt més desenvolupada que la dels RRHH.

>>Miquel Camps puntualitza que *no és que ho hi hagi planificació (als 70 ja n'hi havia); és la mentalitat amb la qual es planifica.*

>>Alfonso Gracia remarca que s'han centrat especialment en la política municipal.

>>Llorenç Carretero opina que les polítiques municipals es veuen "amb les mans fermades" per les polítiques insulars o balears. Demana la participació de la població en la política municipal.

>>Tòfol Capó, com a representant municipal, se sent compromès amb els que el votaren en el seu dia, no amb els que el votaran (fent al·lusió a algun comentari sobre l'actuació municipal "condicionada" per les futures eleccions).

També es planteja el tema de la gestió insular dels recursos. Finalment s'acorda de sol·licitar al Consell i a la Conselleria de Medi Ambient que fixi una data per a una nova reunió amb l'objectiu de començar a posar en marxa mesures concretes. Acorden que se n'encarreguin Ll. Carretero i I. Estaún, els quals puntualitzen que tot i ser els encarregats d'engegar aquest assumpte, a les reunions hi haurà d'haver representants de tots els sectors i partits polítics. Com a fruit d'aquest encàrrec, tenim la carta que els dos redactaren i que fou enviada a la Presidenta del Consell Insular de Menorca, Il·lma. Sra. Joana Barceló, de la qual en consta còpia a l'apartat 4.

L'opinió més generalitzada és que la Junta Insular d'Aigües hauria d'anar per feina com més prest millor i permetre la participació de la societat civil. Pel que fa a la posada en marxa de les Juntes Insulars d'Aigües a les Balears, cal recordar que ha consistit en un camí administratiu llarg i complex, el qual finalment, ha assolit el seu objectiu.

A l'hora de redactar aquest document, el Parlament Balear ja havia aprovat el Decret 129/2002 del 18 d'octubre, d'Organització i Règim Jurídic de

l'Administració Hidràulica de les Illes Balears, el qual regula la creació i posada en marxa de les Juntes Insulars d'Aigües. Aquest Decret va ser publicat al BOIB núm. 128 del 24 d'octubre de 2002 (pàgines 18708 a la 18712) i es pot consultar a la pàgina web www.caib.es (aneu a Organigrama; Conselleria de Medi Ambient; Direcció General de Recursos Hídrics).

Tanda de comentaris finals que recullen les opinions sobre el Taller:

- S'han obtingut conclusions clares i s'observa que hi ha ganes de tirar endavant, es veu una porta oberta.
- No té molt clar de quina manera la població i el sector agrícola poden estalviar aigua. Afegeix que el sector hotelier estalvia aigua mogut per interessos econòmics.
- Al camp s'han fet inversions per estalviar aigua i s'han aplicat tarifes nocturnes més barates. El camp necessita aigua. El camp se l'ha de cuidar.
- Són necessaris el consens i la col·laboració de tots els sectors.
- Felicitar l'organització per haver aconseguit reunir un col·lectiu tan heterogeni, les reunions sectorials ens donen una visió de conjunt. Ha quedat clar que hi ha acord a molts de punts. Perquè el taller sigui útil, cal donar-li difusió d'una manera que sigui bona d'assimilar. S'ha de ser imaginatiu a l'hora de difondre les conclusions per tal que arribi a la premsa i als polítics.
- Es veu una bona predisposició a arreglar tots els problemes que han sorgit. Seria important que cada entitat faci públiques les conclusions a què ha arribat.
- Cal fer arribar a la població de Menorca les dades reals i els problemes que hi ha.

Aspectes relatius a la difusió del Fòrum de l'Aigua a les Balears 2001

S'ha promogut l'aparició del Fòrum de l'Aigua a les Illes Balears en una publicació de gran tiratge i enfocada cap a la sostenibilitat: *La Guía de Mallorca Sostenible*, publicada al 2001, a la col·lecció *Les Guies de la Sostenibilitat* i editada per *Todo Sostenible* a Palma (pàgina 182).

Endemés, l'experiència del Fòrum de l'Aigua a les Illes Balears va ser presentada al *III Congreso Ibérico sobre Gestión y Planificación del Agua*. Aquesta trobada, organitzada per la Universitat de Sevilla, es va celebrar en aquesta ciutat, entre els dies 13 i 17 del mes de novembre de 2002. El títol de la presentació és "Forom del Agua en las Islas Baleares 2001. Talleres de Menorca y Pitiusas" i està inclosa a l'àrea temàtica denominada "Información y comunicación social sobre el agua".

Paral·lelament al disseny i organització dels tallers del Fòrum de l'Aigua a Menorca i a les Pitiüses, la Fundació Ecología y Desarrollo va elaborar i trametre dos Butlletins electrònics als quals va aportar la seva experiència en aquest camp, ja que edita i tramet regularment el Butlletí de l'Eficàcia de l'Aigua a les Ciutats, entre altres.

Ambdós Butlletins del Fòrum de l'Aigua a les Illes Balears es varen enviar en català per correu electrònic a més de 200 persones i entitats relacionades amb la gestió de l'aigua a l'arxipèlag, el primer tingué lloc el 28 de desembre de 2001 i el segon l'1 de febrer de 2002. Els dos butlletins incloïen tant notícies a nivell mundial com altres únicament relatives a l'estat espanyol i en major grau, algunes informacions sobre la gestió de l'aigua a les Illes Balears, així com exposicions sobre projectes importants duits a terme per la Direcció General de Recursos.

Atès que la Fundació Ecología i Desenvolupament forma part; juntament amb altres 140 ONG dels Estats membres i candidats a la Unió Europea, de

l'Oficina Europea de Medi Ambient, coneguda per les sigles anglosaxones EEB (*European Environmental Bureau*), ha comunicat en aquesta darrera la implantació del Fòrum de l'Aigua a les Illes Balears per part de la Conselleria de Medi Ambient de les Illes Balears i ha completat una plantilla d'exemple inspirador per al grup de Treball de la EEB sobre la Directiva Marc de l'Aigua envers la Participació Pública. Aquesta plantilla serà utilitzada per l'elaboració del Manual de Consells sobre Participació Pública relatiu a la DMA (WFD Participation Guidance) que es farà pública a finals del 2002 i es podrà consultar a la pàgina web www.eeb.org

Apartat 1. Representació dels panells elaborats al taller de Menorca

Panell 1

AGENDA	
9:00	Inauguración
	Objetivo del taller
	Recursos Hídricos
	Presentación del taller
	Fundación Ecología y Desarrollo FED
9:30	Presentación Participantes
10:00	Metodología
10:30	Café
11:00	Bloque Temático I
14:30	Almuerzo
16:00	Bloque Temático II
17:30	Conclusiones
18:00	Brindis

Panel 2

NOMBRE, FUNCIÓN, DESEO

Marisa Fernández
Responsable agua FED
Aprender más sobre agua

Karl Vogel
Facilitador
Taller dinámico

Miguel Truyol
Director Parque Natural
Las conclusiones se tengan en cuenta

Alfonso S. Gracia
Director de Desarrollo de
Recursos Geológicos, S.A.
Que sea útil

Guillermo de Olives
AGRAME – empresa agraria
Aguas de escorrentía y depuradas

Cristóbal Capó
Regidor adjunto Ciutadella
Ampliar conocimientos

David Sintes
Representante de aguas de San Luis
Mejorar las infraestructuras

Alfredo Barón
Servicio Estudios – DG RR.HH.
Participar debate polémica del agua

Bernat Moll Mercadal
Cons. Sanitat Gobierno
Balear

Pedro Sáez
D.G. Recursos Hídricos en Menorca
Utilidad y compromiso en las
Conclusiones

Jaume Medina
Investigación Doctoral
Conocer la situación

Manuel Florit
PIME Asociación de aguas
Agua suficiente y de calidad

Joan Joaneda
Biólogo del Consejo Insular
Conclusiones se tengan en cuenta
para organismos competentes

Miguel Camps
Coord. General GOB.
Acuerdo para preservar la función
Ecológica del agua

Manuel Lora
Vocal de la FED AA.VV.
Diseñar la gestión de los RRHH

Tomé Tuduri
Técnico Ambiental
Mejorar la gestión del agua

Carmen Marqués
Regidora de Ecología de Ferreries
Intercambiar experiencias

David Carreras
Seguimiento ambiental
Incentivar la voluntad política y social

Esteve Barceló
Cap de planta EDAR Maó-Es Castell
Que las conclusiones sean útiles

Miguel Sabater
Cap de distribució SOREA Ofrecer y recibir
Conocimientos sobre la situación hídrica de la Isla

Lorenzo Carretero
Representante municipal
Gestión del agua a nivel insular

Toni Borrás
Técnico SEARSA
Mejoras infraestructuras saneamiento San Luis

Irene Estaún
Técnico Medio Ambiente Consell
Aportar ideas al debate del agua y debatir
propuestas de participantes

Joan Rita
Coordinador Reser. BROS
Definir los proyectos prioritarios para ejecutar a la
isla sobre gestión del agua

Natalia Nosti
FED
Opiniones gente

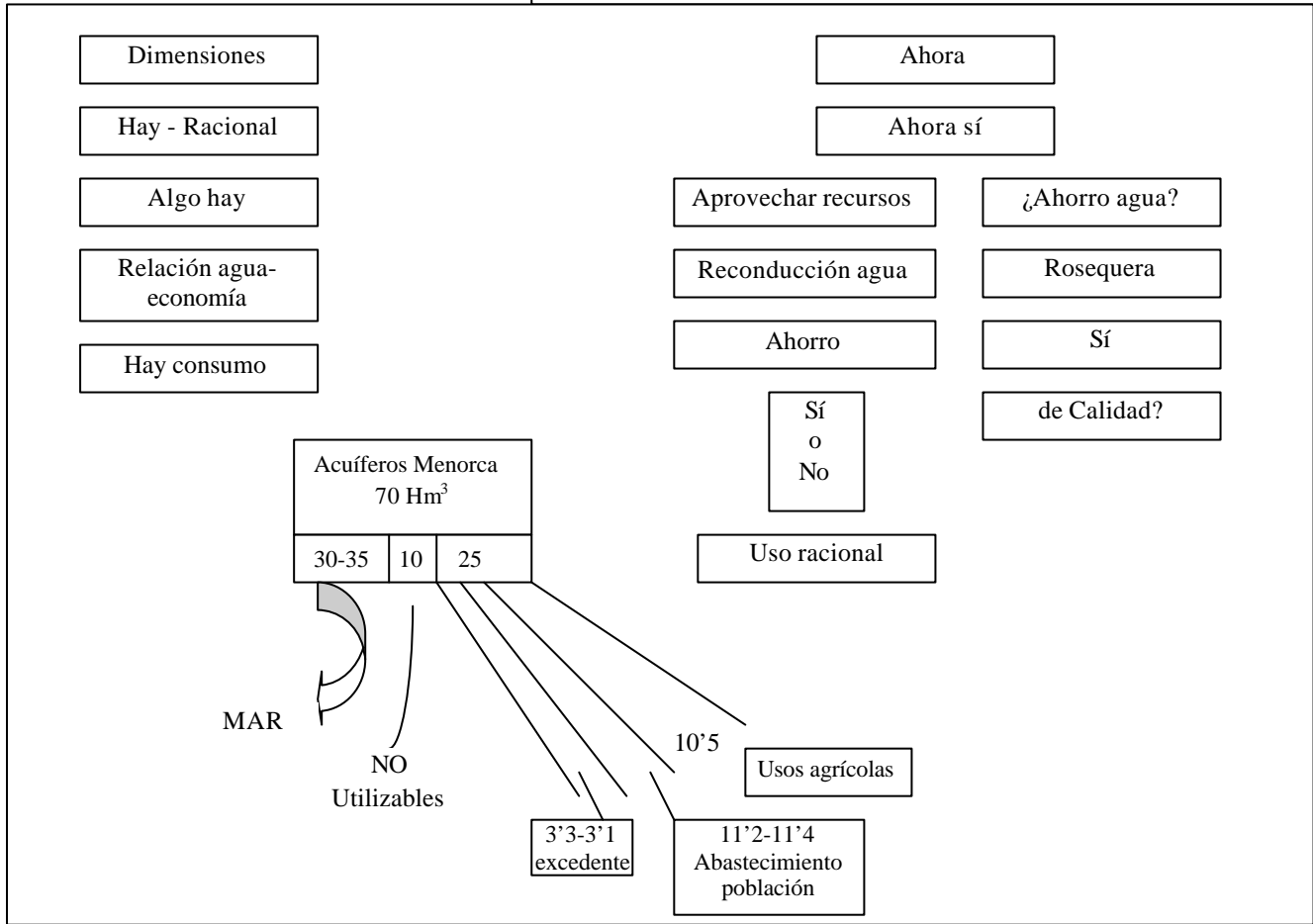
Juan Juanico
Asociación Hotelera de Menorca

Alfonso Méndez
Coord. Agricultura CIME
Conocer la situación de los recursos hídricos y
de las necesidades del agua

Gregorio Ballesteros
Consultor Ambiental
Conocer la situación hídrica de Menorca

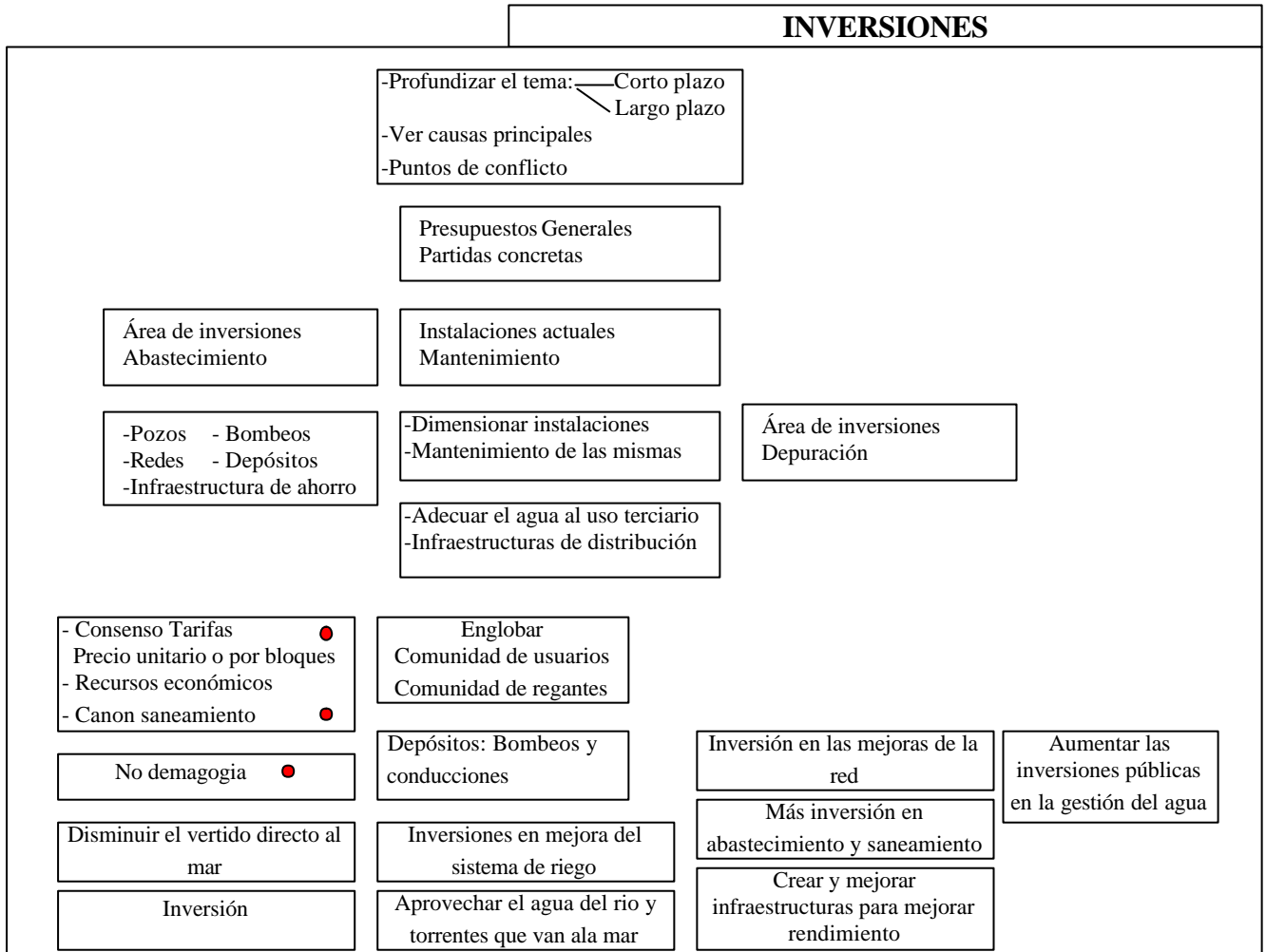
Panell 3

HAY AHORA AGUA EN LA ISLA DE MENORCA

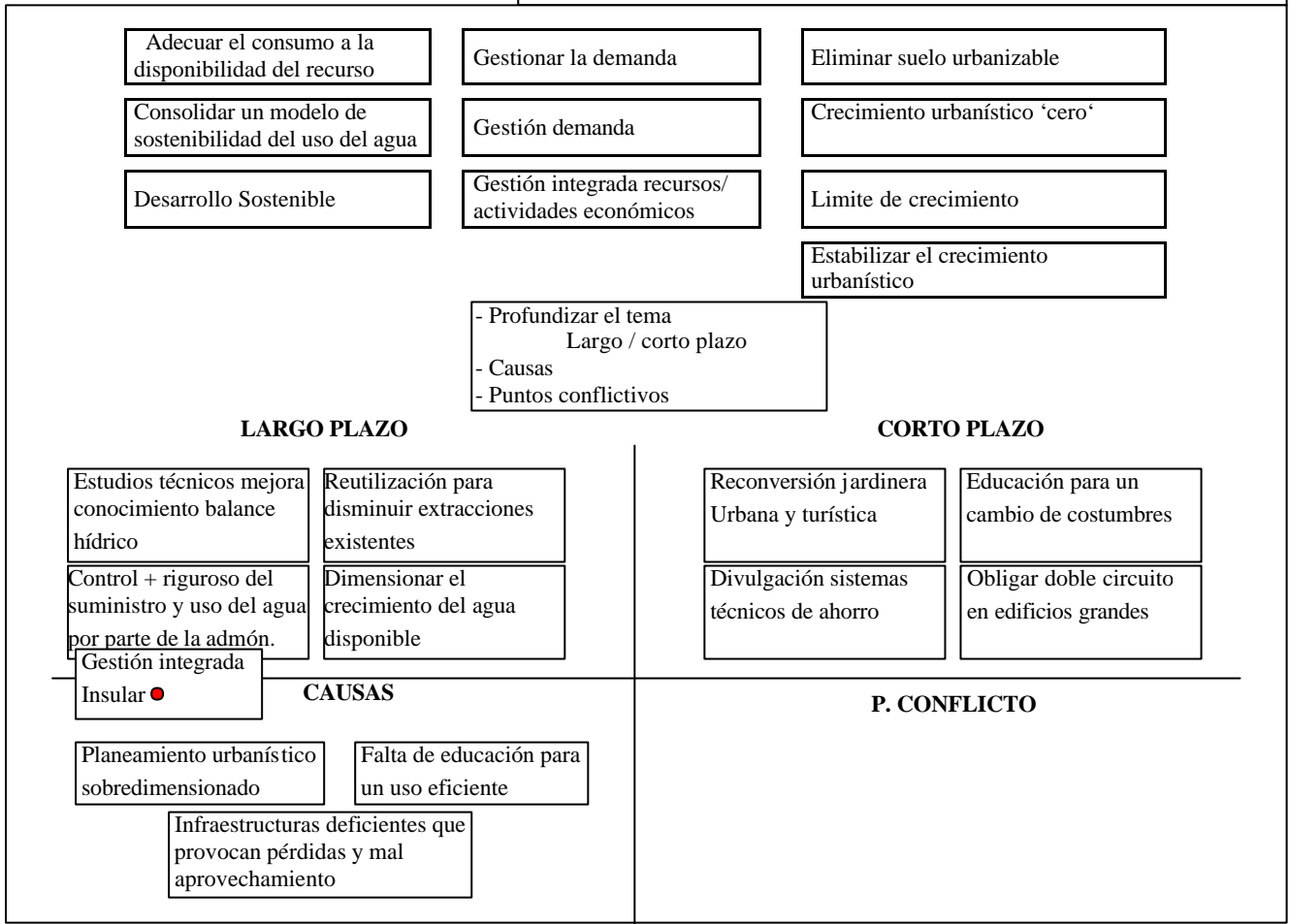

Panell 4

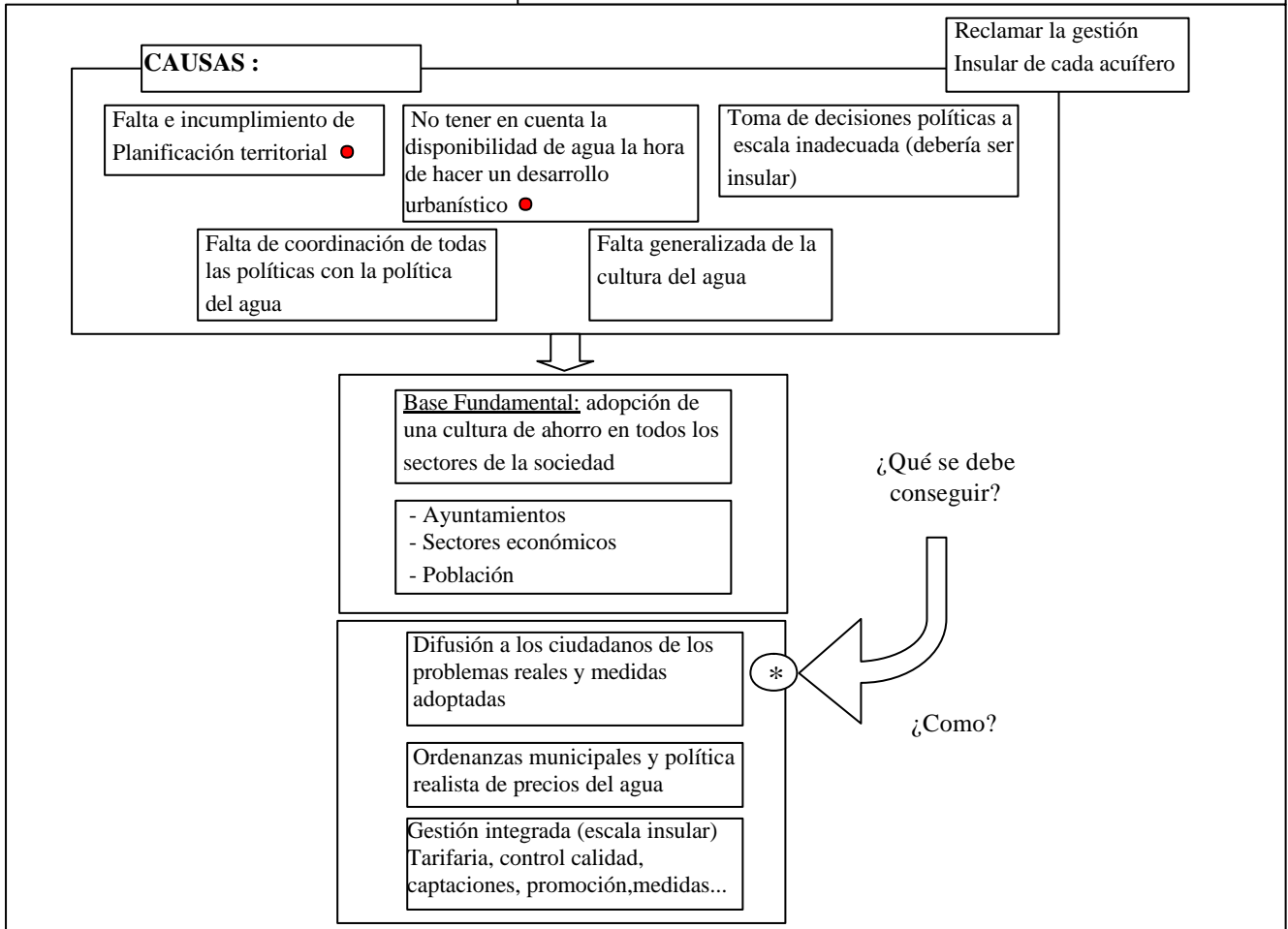
¿Cuáles son las propuestas más prometedoras para formular una política que solucione el problema del agua en Menorca?

DESARROLLO SOSTENIBLE

POLÍTICA – ESCALA A CORTO PLAZO

REUTILIZACIÓN

Reutilización aguas depuradas

Mejora procedimientos depuración – reutilización segura aguas residuales

Reutilización aguas depuradas

Depurar las usadas con Tratamiento terciario

Aprovechamiento de las aguas depuradas del sector agrario

Comunidades de regadío de aguas depuradas

- Depuración agua
- Aprovechar mas el agua de lluvia de los municipios

Reutilización

Reutilización aguas depuradas

Reutilización aguas depuradas

Potenciar la reutilización

CAUSAS

Depuradoras no dimensionadas

Falta de inversiones para un mantenimiento correcto

Infraestructuras necesarias antes de llegar a la EDAR

CONCLUSIONES

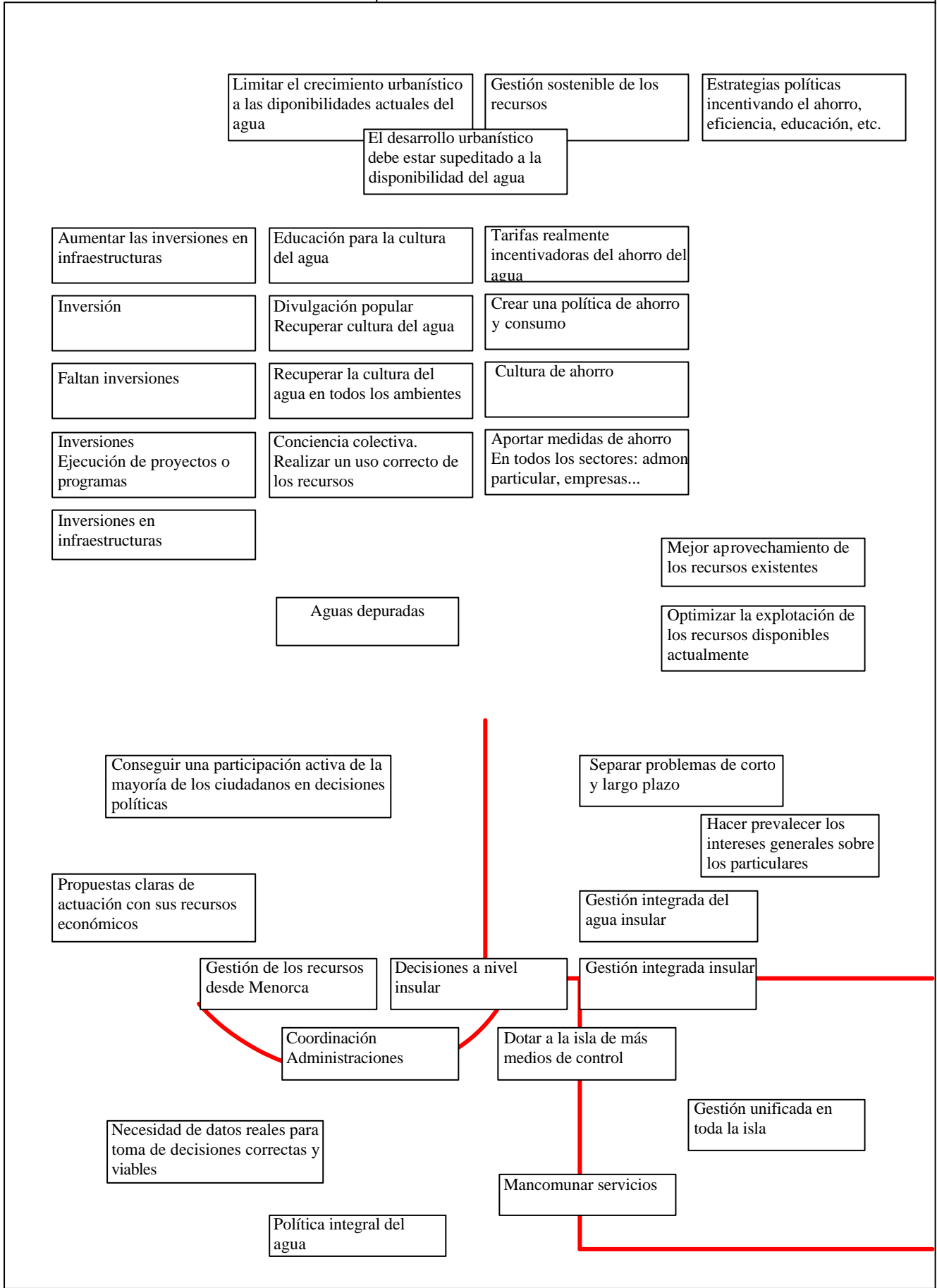
Plan de usos individualizado para cada EDAR

Normativas sobre infraestructuras de reutilización del agua

Simplificación en los trámites burocráticos

Punto conflictivo: Normativa en función del agua. ●
Normativa sí o Normativa no

¿Qué elementos son mas importantes para seguir una declaración en común en Menorca?

Apartat 2. Persones assistents al taller de Menorca

Entitat	Llinatges	Nom	Asiste	Matí	Tarda	Dinar
	Tudurí Sintés	Tomeu	Si	Si	Si	Si
	Medina Lliñá	Jaume	Si	Si	Si	Si
AGRAME	de Olives	Guillermo	Si	Si	Si	Si
Aigües de Sant Lluís	Sintés	David	Si	Si	Si	Si
Ajuntament de Ciutadella	Capó Cerdá	Tòfol	Si	Si	Si	Si
Ajuntament de Ferreries	Marqués Pelegrí	Carmen	Si	Si	No	No
Ajuntament de Sant Lluís	Carretero Tudurí	Llorenç	Si	Si	Si	Si
ASHOME	Juanico	Juan	Si	Si	Si	Si
Asociación de Empresas de Tratamiento y Suministro de Agua de Menorca	Florit Mercadal	Manuel	Si	Si	Si	Si
Centre Insular de Sanitat de Menorca. CIMenorca	Moll Mercadal	Bernat	Si	Si	No	No
CIME, Consell Insular de Menorca	Méndez Vidal	Alfons	Si	Si	Si	Si
CIME, Consell Insular de Menorca	Juaneda	Joan	Si	Si	No	Si
CMA, DG. de Recursos Hídrics	Sáez	Pere	Si	Si	Si	Si
Desarrollo de Recursos Geológicos S.A	Gracia Plaza	Alfonso	Si	Si	Si	Si
Federació d'Associació de Veïnats de Menorca	Lora	Manuel	Si	Si	Si	Si
gea21	Ballesteros García	Gregorio	Si	Si	No	Si
GOB Menorca	Camps Taltavull	Miquel	Si	Si	Si	Si
IME	Carreras Martí	David	Si	Si	Si	Si
Parc Natural s'Albufera des Grau	Truyol Oliver	Miquel	Si	Si	Si	Si
Reserva de la Biosfera de Menorca. CIMenorca	Rita Larrucea	Joan	Si	Si	No	No
Reserva de la Biosfera de Menorca. CIMenorca	Estáun Clarisó	Irene	Si	Si	Si	Si
SEARSA	Borrás Pons	Antoni	Si	Si	Si	Si
Servei d'Estudis i Planificació. DG. RRHH.	Barón Périz	Alfredo	Si	Si	Si	Si
SOREA	Barceló Marquès	Esteve	Si	Si	Si	Si
SOREA	Sabater	Miquel	Si	Si	Si	No

Apartat 3. Fotografies del taller de Menorca

Participants al taller de Menorca.

D'esquerra a dreta: Jaume Medina, Tófol Capó, Manuel Florit, Guillermo de Olives, Miquel Truyol, Joan Juaneda, David Carreras, Gregorio Ballesteros, Marisa Fernández i Karl Vogel.

Joan Juaneda i Miquel Truyol, en un moment de la presentació dels participants.

Joan Rita llegeix les conclusions de la Jornada sobre l'aigua del 5 de setembre de 2001.

Participants al taller de Menorca.

D'esquerra a dreta: Miquel Sabater, Esteve Barceló, Bernat Moll, Joan Juanico, Alfredo Barón, Carme Pelegrí, Alfons Méndez, Joan Rita i Miquel Camps.

Participants al taller de Menorca.

D'esquerra a dreta: Llorenç Carretero, Toni Borrás, jaume Medina, Tófol Capó, Manuel Florit, Guillermo de Olives, Miquel Truyol, Irene Estaún, David Carreras i Gregorio Ballesteros.

Imatge del grup de participants.

Grup de treball.

D'esquerra a dreta: Bernat Moll, Alfonso Gracia, Joan Juanico, Alfons Méndez i, d'esquena, Gregorio Ballesteros i Irene Estaún.

Grup de treball.
D'esquerra a dreta: Toni Borrás, Jaume Medina, Tomé Tuduri i Miquel Truyol.

Pere Sáez explica les propostes.

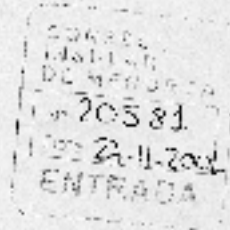
Karl Vogel, comenta un cartell.

**Apartat 4. Carta dels participants de Menorca a la Il·lma.
Presidenta del Consell Insular de Menorca**

AJUNTAMENT DE SANT LLUÍS
(BALEARNS)

Dnna Sra. Joana Barceló
Presidenta del Consell Insular de Menorca
07702-Maó

Bevolguda Sra. Presidenta:

Atenent al compromís adquirit conjuntament amb na Irene (Agència Local 21 del CIM), el passat dia 25 de novembre, en el qual a l'extensió a Menorca de la Universitat de les Illes es va desenvolupar un Fòrum sobre l'Aigua, tenint en compte que durant tota la jornada d'aquest dia el debat sobre aigua i depuració d'aigües va ser bastant enriquidor, ja que tant pel contingut del fòrum com per les persones que hi van participar, crec que és una pedra de toc important i a tenir en compte. Al final del fòrum, el professor encarregat, el senyor Karl, va proposar, si era possible, tornar a reunir a aquests participants a la fi de seguir mantenint aquest debat. Es va tallar també, de la Junta Insular d'Explotació del Aigua, la qual sembla, per comentaris que es van propiciar després del Fòrum, que està constituinta però que no té activitat, això ve motivat per que creiem que els recursos de la Illa de Menorca haurien de ser gestionats des de la nostra Illa.

Per tot lo esmentat, i atenció a que el Consell Insular de Menorca és el nucli d'unió de tots els Ajuntaments, li demano que prengui en consideració el poder mantenir aquest tipus de reunions, per la qual cosa també hi prenguin part diferents col·lectius interessats amb els temes relacionats amb l'aigua i la seva depuració.

Quedant a la seva disposició per qualsevol aclariment, la salutem atentament,

Signat: Lluís Carrotero Tuduri
Regidor delegat d'Hisenda

Signat: Irene Barón
Tècnic de Medi Ambient

Sant Lluís 27 de novembre de 2001

Promou: Direcció General de Recursos Hídrics. Conselleria de Medi Ambient. Govern de les Illes Balears
Disenyat i realitza: Fundación Ecología y Desarrollo

Facilitador: Karl Heinz Vogel

Equip tècnic: Marisa Fernández Soler, Natalia Llorente Nosti i Víctor Viñuales Edo

Direcció: Víctor Viñuales Edo

Portada:

Vista parcial del grup participant al taller de Pitiüses.
D'esquerra a dreta: Ramon Mayol, Vicenç Tur, Iván de la Almaba, Juan Tur, Victoria Picorelli, Antoni Cardona, Cristina Marí i Mª Teresa Tur.

Vista parcial del grup participant al taller de Menorca.
De izquierda a derecha: Marisa Fernández, Karl Vogel, Pere Sáez, Miquel Truyols, Alfonso Gracia, Esteve Barceló y Alfredo Barón.